

DECIZIE

20 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nina Vascan
Iurie Bejenaru
Victor Burduh

examinând recursul declarat de către Nadejda Cutie,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Bernavschi
Natalia împotriva lui Dumitru Cutie și Nadejdei Cutie cu privire la divizarea bunului
imobil și încetarea proprietății comune pe cote părți,
împotriva deciziei din 29 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 01 decembrie 2015 Bernavschi Natalia, reprezentată de avocatul Cașu Iulian,
a depus cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată, împotriva Nadejdei Cutie
și Dumitru Cutie cu privire la divizarea bunului imobil și încetarea proprietății comune
pe cote părți.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că împreună cu Nadejda Cutie și
Dumitru Cutie dețin în proprietate comună pe cote-părți apartamentul nr. 13 din str.
xxxxxx, după cum urmează: Natalia Bernavschi este proprietară a 1/2 cotă parte, iar
Nadejda Cutie și Dumitru Cutie sunt proprietari a câte 1/4 cotă parte fiecare din
apartamentul litigios.

Reclamanta a menționat că coproprietarii apartamentului întâmpină dificultăți la
folosirea în comun a proprietății comune, existând divergențe cu privire la modul de
folosință a apartamentului. Disputele cu privire la modul de folosință a apartamentului
pot fi soluționate prin divizarea bunului imobil cu încetarea proprietății comune pe cote
părți și formarea unor bunuri imobile noi.

A susținut reclamanta că bunul imobil litigios se află la sol și există posibilitatea
reală de a fi create intrări separate pentru a avea acces fiecare proprietar la cota sa parte
din apartament.

A solicitat reclamanta divizarea bunului imobil cu nr. cadastral xxxxx ap. xxxxxx
în doua bunuri imobile distincte: - a atribui în proprietate personală Nataliei Bernavschi

bunul imobil nou format cu suprafața totală de 42,5 m², inclusiv încăperea nr. 1b cu suprafața de 8,4 m², încăperea nr. 2 cu suprafața de 8,7 m², încăperea nr. 2a cu suprafața de 2,5 m², încăperea nr. 25 cu suprafața de 22,9 m²;

- a atribui în proprietate personală Nadejdei Cutie și Dumitru Cutie bunul imobil nou format cu suprafața totală de 42,4 m², inclusiv încăperea nr. 1a cu suprafața de 14,8 m², încăperea nr. 3 cu suprafața de 9,8 m², încăperea nr. 4 cu suprafața de 17,8 m²; a încasa din contul copârșitorilor în beneficiul său cheltuielile de judecată compuse din taxa de stat în sumă de 2979 de lei, taxa pentru efectuarea expertizei în sumă de 1500 de lei, taxa pentru înmânarea citațiilor în sumă de 400 de lei și taxa pentru publicarea avizului în sumă de 80 de lei.

Prin hotărârea din 12 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă cererea de chemare în judecată și s-a divizat bunul imobil cu nr. cadastral xxxxx ap.xxxxxxx în două bunuri imobile distincte.

S-a atribuit Nataliei Bernavschi bunul imobil nou format conform variantei de divizare din raportul de expertiză nr. 095 din 06.03.2017 a Centrului de Expertize Independente - 1/2 cotă-parte cu suprafața de 42,5 m², inclusiv: încăperea nr. 1b cu suprafața de 8,4 m²; încăperea nr. 2 cu suprafața de 8,7 m²; încăperea nr. 2a cu suprafața de 2,5 m²; încăperea nr. 25 cu suprafața de 22,9 m² din imobilul cu nr. cadastral xxxxxx a apartamentului nr. xxxxxxxx

S-a atribuit lui Cutie Dumitru și Cutie Nadejda bunul imobil nou format conform variantei de divizare din raportul de expertiză nr. 095 din 06.03.2017 a Centrului de Expertize Independente - 1/2 cotă-parte cu suprafața de 42,4 m², inclusiv: încăperea nr. 1a cu suprafața de 14,8 m²; încăperea nr. 3 cu suprafața de 9,8 m²; încăperea nr. 4 cu suprafața de 17,8 m², din imobil cu nr. cadastral xxxxxx a apartamentului nr. xxxxxxxx

S-a încasat în mod solidar de la Cutie Dumitru și Cutie Nadejda în beneficiul Nataliei Bernavschi, taxa de stat în sumă de 2 979 de lei, taxa pentru efectuarea expertizei în sumă de 1 500 de lei și taxa pentru citare în sumă de 480 de lei.

Prin decizia din 29 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Cutie Nadejda și cererea de alăturare la apel depusă de Cutie Dumitru și a fost menținută hotărârea din 12 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a concluziona astfel instanța de apel a reținut că instanța de fond corect a concluzionat că este posibil de a diviza bunul imobil cu nr. cadastral xxxx apartamentul xxxxxx în două bunuri imobile distincte și a atribui Nataliei Bernavschi bunul imobil cu suprafața 42,5 m².

De asemenea colegiul civil al curții de apel a considerat declarative argumentele Nadejdei Cutie și anume trimiterile la prevederile Legii cu privire la formarea bunurilor imobile or, acestea au fost invocate abstract și contrar prevederilor art.118 alin.(1) Cod de procedură civilă, apelanta nu a prezentat careva înscrișuri în susținerea poziției sale, precum că bunul imobil este indivizibil.

A mai concluzionat instanța de apel că în cauza dată nu au fost formate ca bunuri independente încăperile din apartament sau din casa individuală, ci a fost delimitat spațiul locativ, astfel încât fiecare parte să poată dispune și folosi suprafața atribuită or, indiferent de modul de delimitare a suprafeței imobilului, acesta are statut juridic de proprietate comună pe cote-părți, respectiv fiecăruia îi revine doar câte o cotă parte din acesta și nu integral.

A menționat instanța de apel că Natalia Bernavschi a probat suportarea cheltuielilor de judecată și anume, taxa de stat în sumă de 2 979 de lei, cheltuielile

pentru efectuarea expertizei judiciare tehnice în sumă de 1 500 de lei și cheltuielile de citare a părților în sumă de 480 de lei.

La 29 noiembrie 2019, Cutie Nadejda a declarat recurs împotriva deciziei din 29 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei contestate și a hotărârii instanței de fond, cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

În motivarea recursului s-a invocat că concluziile instanței de apel sunt în contradicție cu materialele cauzei. Recurenta nu este de acord cu concluzia „experților” Achimov și Mocanu și a depus o motivare amplă a dezacordului său, solicitând petrecerea unei alte expertize de către alți experți atestați ai Centrului National de Expertize Judiciare.

A relatat recurenta că se află peste hotarele țării și că a transmis datele sale și numărul de telefon la care poate fi contactată, însă, nu a primit citație pentru data de 29 mai 2019 și respectiv s-a aflat în imposibilitate de a se prezenta la ședință și de a se apăra.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 29 mai 2019 și expediată în adresa participanților la proces la 25 iunie 2019, dovadă fiind scrisoarea de însoțire. (f.d. 166-169).

Colegiul menționează că recursul declarat de Nadejda Cutie, la 29 noiembrie 2019, este în termen, întrucât la materialele cauzei nu este anexată dovada recepționării deciziei motivate a Curții de Apel Chișinău.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de către Nadejda Cutie și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate..

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe

circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel adoptând soluția pe caz, nu a elucidat toate circumstanțele esențiale ale cauzei, prin ce se impune concluzia de a fi casată decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare.

Din recursul declarat de Nadejda Cutie rezultă că aceasta își exprimă dezacordul cu soluția adoptată de către instanța de apel invocând că concluziile instanței sunt în contradicție cu materialele cauzei. La fel, recurenta nu este de acord cu concluzia experților Achimov și Mocanu și a depus o motivare amplă a dezacordului său, solicitând în instanța de apel petrecerea unei noi expertize de către alți experți atestați ai Centrului National de Expertize Judiciare.

Astfel, Colegiul menționează că Nadejda Cutie în cadrul derulării procesului, la 08 aprilie 2019 a depus cerere cu privire la efectuarea expertizei de către Centrul National de Expertize Judiciare, pentru a soluționa întrebarea dacă este divizibil apartamentul nr. xxxxxx, astfel încât să fie formate două bunuri imobile ce vor corespunde exigențelor minime pentru apartamente, cererea menționată fiind înregistrată în cancelaria Curții de Apel Chișinău cu nr. 5652 (f.d.177).

La acest capitol, Colegiul cercetând materialele dosarului, procesele verbale ale ședințelor de judecată, atestă faptul că o asemenea cerere nu a fost pusă în discuție în cadrul ședinței de judecată, nefiind soluționată de către completul de judecată or, anume pentru a exclude incertitudinile cu privire la posibilitatea divizării apartamentului nr. xxxxxx, Nadejda Cutie a și solicitat ordonarea expertizei la Centrul National de Expertize Judiciare, care în opinia sa constituie o probă concludentă în soluționarea obiectivă și justă a cauzei.

În conformitate cu art. 117 alin. (2) Cod de procedură civilă, în calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Astfel, lipsirea apelantei de posibilitatea de a dovedi împrejurările de fapt în raport cu părțile oponente, limitează accesul la justiție și exercitarea drepturilor sale procedurale, anume în prezentarea unei probe pertinente și admisibile care justifică pretențiile și obiecțiile părții.

Or, expertiza judiciară poate fi definită ca un mijloc de probă prin care se aduce la cunoștința organelor judiciare opinia unor specialiști cu privire la împrejurările de fapt pentru a căror lămurire sunt necesare cunoștințe speciale, deosebite, opinie care se

formează pe baza activității de cercetare concretă a cazului și aplicării unor date de specialitate de către persoanele competente desemnate de către organul judiciar.

În asemenea circumstanțe, este de remarcat că încălcarea art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului a fost stabilită de CtEDO indicându-se de către Curte expres că, neordonarea efectuării expertizei solicitate de Nichifor Leonid este o îngrădire pentru acesta de a beneficia de un proces echitabil (cauza Nichifor vs Republica Moldova, cererea 52205/10).

Sub aspectul dat, Colegiul reține că prin prisma egalității armelor statuat de art. 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, un element al principiului echității este contradictorialitatea între părțile în proces, care impune ca fiecare parte să prezinte probe care le consideră temei al pretențiilor sale.

Colegiul notează ca fiind relevante speței prevederile art. 26 alin. (2) Cod de procedură civilă, că contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Aliniatul (4) al aceluiași articol, prevede că, egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

În aceste ordine de idei, instanța de recurs decelează că Curtea de Apel Chișinău prin nesoluționarea cererii cu privire la efectuarea expertizei înaintate de Nadejda Cutie, a lezat apelantei/recurenteii dreptul la un proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, având în vedere respectarea principiului egalității armelor în proces și exercitarea drepturilor procedurale ale participanților la proces.

Or, în cazul în care instanța de judecată nu acordă posibilitate părții pentru a demonstra veridicitatea argumentelor invocate de către partea oponentă, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO, fapt constatat și în cauza Nichifor vs Republica Moldova (cererea 52205/10).

Totodată, Colegiul constată că decizia instanței de apel este una contradictorie.

În conformitate cu art. 241 alin. (5) și (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Din sensul normelor de drept citate, rezultă că hotărârea instanței de judecată trebuie să fie certă și consecutivă, iar între dispozitiv și motivare trebuie să existe concordanță.

În cazul în care o atare concordanță nu există, dispozitivul cuprinzând o altă concluzie decât aceea pe care o impuneau motivele, această hotărâre este nemotivată, iar aceste prevederi legale de către instanța de apel nu au fost respectate.

Colegiul reține că instanța de apel în partea motivată a deciziei la f.d. 167, ultimul aliniat, a indicat că „în speța dedusă judecării nu au fost formate ca bunuri independente încăperile din apartament sau din casa individuală, ci a fost delimitat spațiul locativ”, însă prin dispozitivul deciziei, instanța de apel a decis respingerea apelului, cu menținerea hotărârii primei instanțe prin care s-a dispus „se diviziează bunul imobil cu nr. cadastral xxxxxx, apartamentul nr. xxxxx în două bunuri distincte”, la fel s-a menționat în dispozitivul primei instanțe că se atribuie Nadejdei Cutie, Dumitru Cutie și Natalia Bernavschi bun imobil nou format conform variantei de divizare din raportul de expertiză nr. 095 din 06 martie 2017 a Centrului Expertize Independente.

Astfel, se conturează concluzia că constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară și sânt contradictorii.

Corelând circumstanțele expuse supra cu normele legale menționate mai sus, instanța de recurs ajunge la concluzia că, soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată, deoarece din textul acesteia nu se reliefează o motivare amplă asupra tuturor motivelor expuse de către participanții la proces în prezenta acțiune, precum și nu sunt apreciate toate probele importante pentru soluționarea cauzei.

Având în vedere normele legale menționate supra și circumstanțele cauzei, Colegiul consideră că eroarea judiciară comisă de instanța de apel încalcă dreptul Nadejdei Cutie la un proces echitabil, nu poate fi corectată de către instanța de recurs și din acest motiv urmează a fi casată decizia din 29 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, deoarece în conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă instanța de recurs nu poate administra noi dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite prezenta cauză spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Colegiul relevă că la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele enunțate supra, rezultând atât din pretențiile, demersurile și de argumentele invocate de Nadejda Cutie, cât și din obiecțiile părții oponente și probele în susținerea poziției fiecăruia. Caracterul peremptoriu al probelor ce formează concluzia instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Nadejda Cutie.

Se casează decizia din 29 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de către Bernavschi Natalia împotriva lui Dumitru Cutie și Nadejdei Cutie cu privire la divizarea bunului imobil și încetarea

proprietății comune pe cote părți, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Iurie Bejenaru

Victor Burduh